

Salvador Cardús

El nostre conflicte global

L'ara ja gravíssim conflicte polític entre Espanya i Catalunya té unes claus d'interpretació locals ben conegudes. El fracàs de la reforma de l'Estatut del 2006, el posterior intent d'humiliació política, la sistemàtica depredació econòmica o la intransigència autoritària espanyola són alguns dels factors més visibles. Així mateix, s'ha posat en evidència que aquesta crisi assenyalava el final del règim del 1978, causat per les seves insuficiències democràtiques. A hores d'ara, el "problema català" ja és l'expressió d'un "problema espanyol". I, per si no fos prou, la resposta –en forma de silenci– que hi està donant Europa posa al descobert la feblesa del projecte europeista, del qual ja només es veu la crua pervivència d'interessos d'estat i l'ensulsiada dels valors democràtics en què retòricament deia que se sostenia.

TANMATEIX, aquest conflicte també ha de ser llegit en una clau global. I és que la confrontació política a la qual estem assistint dibuixa el combat entre els últims i violents espeternecs d'una lògica política nascuda al segle XIX i els balbuceigs insegurs d'una nova cultura política nascuda aquest segle XXI. Estem passant d'un model d'estat que ha confiat la seva força en la capacitat coercitiva dels seus aparells institucionals a través de l'exercici d'una violència simbòlica fàcilment controlable de dalt a baix, a un nou model en xarxa, en què els aparells estatals tradicionals perden el monopoli de la violència, en què es multipliquen els espais de transgressió i en què es generalitzen els fluxos de pressió de baix a dalt.

ES TRACTA d'un nou paradigma encara molt obert –potser aquesta serà, precisament, la seva principal característica–, i que només podem entreveure de manera confusa. Però algunes de les seves característiques ja es comencen a fer transparents. Per exemple, la superació del control de l'opinió pública per part dels mitjans tradicionals i la seva substitució entròpica a la xarxa. La qüestió ja va ser plantejada seriosament durant l'última campanya electoral nord-americana. Però el cas català encara és més explícit. La xarxa ha estat l'eina fonamental d'autoorganització civil; el mecanisme imprescindible per exorcitzar les ame-

FRANCESC MELCION

.....
A Catalunya
ja hi ha hagut
més acció
política
informal però
efectiva a la
xarxa que no
pas als partits
i altres àmbits
institucionals

naces sistemàtiques de l'estat espanyol; l'instrument de denúncia de la violència i el canal principal d'internacionalització del conflicte. No és una exageració dir que a Catalunya ja hi ha hagut més acció política informal però efectiva a la xarxa que no pas als partits i altres àmbits institucionals, rígids i poc efectius per respondre-hi.

UNA ALTRA de les característiques d'aquest nou paradigma és que esquerra les fronteres territorials i en defineix de noves. Passem, com ja han fet l'economia i la geopolítica, dels espais zona als espais reticulars, en els quals la solidesa ja no la dona el territori físic sinó els sistemes de relacions. Ens movem en mapes oberts i discontinus. La Catalunya que desafia l'Estat cada vegada està menys determinada per les velles variables estructurals –capital o perifèria; espai urbà o rural; classe

social; edat; nivell de formació; llengua o identitat autòctona o forastera...–, i les lògiques de cooperació, cohesió, solidaritat i mobilització, també de col·lisió, atenen altres paràmetres més fluids i en bona part encara per descobrir i estudiar.

A CATALUNYA vivim un moment fundacional. Però no tan sols per l'emergència d'un nou estat els perfils del qual encara estan per escriure, sinó perquè és el moment fundacional d'una nova política que, de baix a dalt i transversalment, de manera àgil i creativa, fa desaparèixer partits polítics, posa i treu dirigents, planta cara als abusos autoritaris i és creadora de noves formes de solidaritat i cohesió sense haver de forçar adhesions incondicionals. No és estrany que Espanya no entengui res. Sense voler, potser sense mèrit, hem esdevingut exploradors avançats del futur.